

Miloševićovo unakrsno ispitivanje nije ravno iskazu svedokinje iz Vukovara

Author: [IWPR](#)
[ICTY](#)

Dani 142-143

Dok je svet zaprepasšteno gledao opsadu Dubrovnika, JNA je tri meseca bombardovala Vukovar, a da se retko čuo koji glas protesta. Osim što je uništila veći deo grada, JNA je posebno uzela na metu vukovarsku bolnicu, iako je njen krov bio obeležen velikim crvenim krstom, a još jedan crveni krst nalazio se u dvorištu. Za armiju koja se nije obazirala na pravila ratovanja, ovi signali mora da su delovali samo kao izazov, te su svakodnevno granatirali baš bolnicu. Osoblje bolnice su sačinjavali pripadnici svih etničkih grupa, koji su bez razlike lečili i ranjene vojnike JNA i civile; obrađivali su i po devedeset ranjenika dnevno

Pacijenti su ležali u hodnicima, a operacije su vršene u podrumskom skloništu. Zbog intenzivnog granatiranja, zaposleni bolnice nisu ni mogli da se udalje sa svojih radnih mesta. Medicinska oprema, lekovi i hrana isto tako nisu mogli da budu dostavljeni u bolnicu, jer je JNA opkolila i izolovala grad. Doktorka Vesna Bosanac bila je načelnica vukovarske bolnice tokom cele opsade. Dok se na njen grad i na bolnicu slivala kiša granata, doktorka Bosanac je slala telefaks za telefaksom međunarodnim pregovaračima, stranim diplomatama i pripadnicima Posmatračke misije evropske zajednice.

Vlada u Zagrebu je potisala sporazum o evakuaciji Vukovara, koja je trebala da počne 18.11.1991., pod pokroviteljstvom Međunarodnog komiteta crvenog krsta (MKCK). Kada ekipa MKCK nije stigla, Dr Bosanac se obratila oficirima JNA sa pitanjem o čemu se radi. Uprkos garancijama da će evakuacija da bude dozvoljena, MKCK nije stigao do sutradan uveče. U međuvremenu je JNA ukrcavala civile na autobuse i negde ih odvodila. Neposredno posle dolaska predstavnika MKCK, Dr Bosanac je pritvorena. Do je ona bila u samici, JNA je ukrcala u kamione nekoliko stotina ranjenika iz bolnice i odvela ih u nepoznatom pravcu. Tela gotovo 200 njih kasnije su ekshumirana iz masovne grobnice na poljoprivrednom dobru Ovčara. Među njima je bio i njen svekar.

Dr Bosanac je provela tri sedmice u pritvoru. Bila je odvedena u Sremsku Mtrovicu, a zatim u Beograd, gde je pod pritiskom potpisala izjavu. Njen suprug je takođe pritvoren, i držan u zatvorima u Kamenici i Stojićevu., gde je 'brutalno tučen.' Posledice premlaćivanja uključivale su brojne krvne podlive, slomljena rebra i povrede glave, zbog čega je bio i u komi. Kada su pušteni na slobodu, bračni par Bosanac se obratio Lordu Karingtonu sa molbom da 'insistira kod Miloševića da oslobodi Vukovar.' Grad je, međutim, ostao pod kontrolom JNA još četiri godine, a mnogi njegovi građani su bili u srpskim zatvorima do sredine 1992. Nekoliko hiljada ljudi je poginulo u toku opsade, a još uvek se ništa ne zna o sudbini još 396 građana Vukovara.

Doktorka Bosanac je svedočila protiv Slobodana Miloševića, koji je optužen da je bio odgovoran za zločine počinjene u zajedničkom kriminalnom poduhvatu čiji je cilj bio etničko čišćenje Vukovara od nesrpskog življa i stvaranja etnički čiste Velike Srbije. Veći deo izjave Dr Bosanac bio je u obliku stenograma iz ranijeg suđenja, što dozvoljava pravilo 92 bis Međunarodnog suda. Tužilac Džefri Najs je pročitao svedokinji sažetak te njene ranije izjave, a ona je pojasnila detalje koji su bili nedovoljno jasni. Ona je takođe prokomentarisla video snimak iz bolnice u toku opsade. Na snimku se, između ostalog videlo kako su strašni bili uslovi u podrumskoj operacionoj sali, i velika rupa koju je napravila bomba koja je proletela kroz krov i podove i pala, a da nije eksplodirala, na bolesnika koji je ležao u podrumu. Nakon toga je Milošević dobio priliku da ispituje svedokinju.

Svrha pravila 92 bis je da skрати proceduru tako što dozvoljava da se izbegne ponavljanje izjava, i da omogući iznošenje nekontroverznog istorijskog dokaznog materijala o temama koja nisu ključne za odlučivanje o krivici ili nevinosti optuženog. Pravilo 92 bis omogućuje da se umesto direktne usmene izjave upotrebi pisana izjava (92 bis A), i da se upotrebe stenogrami izjave iz drugih suđenja pred Međunarodnim sudom (92 bis D). Sud ne more da dozvoli unakrsno ispitivanje u delovima izjave koji se ne odnose direktno na ponašanje optuženog, ili koji nisu od kritične važnosti za optužnicu.

U predmetu protiv Miloševića, Pretresno veće se držalo dosadašnje prakse da dozvoljava unakrsno ispitivanje svedoka čije su pismene izjave pročitane u sudnici (92 bis A). Premda pravno opravdano, ovo znatno produžuje trajanje suđenja. U slučaju Dr Bosanac, unakrsno ispitivanje je dozvoljeno po pravilu 92 bis D. Tužiocima su u nekoliko navrata tražili od Pretresnog veća da vremenski ograniči koliko može da traje unakrsno ispitivanje svedoka koji nisu direktno svedočili.

Milošević još nije savladao veštinu unakrsnog ispitivanja, a iz njegovog ponašanja je očigledno da on i ne misli da bi mu to bilo u interesu. On učestvuje u suđenju, ali na način koji njemu odgovara. On i dalje

insistira da ne priznaje legitimnost suđenja, i trudi se da svoje viđenje događaja predstavi svetu, bez obzira na to da li je to u interesu njegove odbrane, ili ne. Istorija će da pokaže u kojoj meri uspeva da uveri javnosti u ispravnost svojih stavova, a Sud će relativno uskoro da odlučuje o tome u kojoj je meri odgovoran za rat. Milošević u tom pogledu sam sebi čini medvedu uslugu.

Njegov stav u vezi masakra u Vukovaru je da (1) ako je do masakra uopšte došlo, za njega su odgovorni pripadnici paravojnih jedinica, (2) JNA je bila u Vukovaru samo da bi zaštitila civile i nije igrala nikakvu ulogu u masakru do koga je došlo nakon evakuacije civila, i (3) i da je JNA imala ulogu u masakru, Milošević sa stime nije imao ništa, jer je on bio predsednik Srbije i nije imao nikakvu kontrolu nad JNA.

Da bi diskreditovao izjavu doktorke Bosanac, Milošević je pročitao delove izjave na 112 strana koju je ona potpisala dok je bila u JNA pritvoru u Beogradu. Svedokinja je objasnila da je tu izjavu potpisala pod ogromnim pritiskom i da se nadala da će time sebi da osigura slobodu. Rekla je da je držana u samici, odakle je čula jauke drugih zatvorenika i da je videla kako su izgledali posle premlaćivanja. Milošević je pročitao iz njene izjave: 'Zahvaljujem [istražitelju, pukovniku Branku] za njegovo humano ponašanje i zato što nam je dao nadu da u JNA postoje ljudi koji žele mir.' Taj citat ne dovodi u sumnju njenu izjavu o intenzivnom granatiranju bolnice; dapače, iz njenih reči se samo vidi da je smatrala da je taj pukovnik izuzetak u zločinačkom ponašanju JNA. Kada je Milošević nastavio da je ispituje baš o tome, Dr Bosanac je iskoristila priliku i rekla je: 'Istina je da je pukovnik Branko bio korektan prema meni ... Ali u zatvoru sam videla nešto sasvim drugo. On je bio izuzetan po tome kako se odnosio prema meni.'

Milošević nije prestajao nego je navodio izjave koje su dali njeni kolege pod sličnim okolnostima. Optuženi je tvrdio da su kolege Dr Bosanac nju optužili da je dozvoljavala naoružanim Hrvatskim gardistima i policajcima da se sklanjaju u bolnici, a da su sa bolničkog krova snajperi pucali po pozicijama JNA. Doktorka je opovrgla ove navode i predložila je Miloševiću da pozove te njene kolege da svedoče -- većina i danas rade s njom u bolnici.

Milošević je nastavio da sipa optužbe na račun Dr Bosanac, uključujući da su srpski pacijenti puštani da umru, a da je njen nadimak bio Dr Mengele (Dr Mengele je bio nacistički lekar poznat po jezovitim eksperimentima koje je sprovodio nad zatvorenicima.) Dr Bosanac je odgovorila da ju je tako nazivala samo Miloševićeva štampa.

Optuženi je zatim izneo pismo za koje je tvrdio da je svedokinja rukom napisala i poslala jednom JNA oficiru, u kome se preti da će biti uništeno svako vozilo, pa makar to bio i ambulantni auto, koje napusti kasarnu. Dr Bosanac je rekla da nikada nije videla to pismo i da je ono falsifikat. Na dodatno pitanje tužilaca, upozorila je na razlike u rukopisu između tog pisma i njenog rukopisa koji se vidi iz pisane izjave kancelariji tužilaštva.

Ne znamo kako je domaća publika reagovala na Miloševićeve reči, ali sudije očigledno nisu bili impresionirani. Iznerviran, Sudija Mej mu je održao predavanje: 'Morate da razumete da se obrana ne sastoji od toga da napadate drugu stranu. Zločin za koji ste Vi optuženi se desio na Ovčari. Vi trošite vreme napadajući drugu stranu, ali mi moramo da znamo Vaš stav u vezi ubistava. Samo napadanje svedoka nije korisno.'

U nekim slučajevima je opravdano dovoditi u pitanje kredibilitet svedoka pri unakrsnom ispitivanju, ali i tada je važna strategija. Pri tome, advokati vode računa o onima koji donose odluku, a to su sudije ili porotnici. Ad hominem (lični) napadi su opasni jer mogu da izazovu simpatije za svedoka. Upravo se to dogodilo Miloševiću sa Dr Bosanac. Ona je govorila mirno, kao da je izmučena patnjama koje je preživela i videla. Miloševićeva štampa ju je nazivala Dr Mengele, ali je ona delovala više kao Florens Najtingejl (engleska bolničarka u krimskom ratu koja se smatra začetnicom te profesije, prim.prev.) U toku rata, Dr Bosanac je bila odgovorna za živote hiljada ljudi. Pod njenim rukovodstvom, vukovarska bolnica je funkcionisala i pod najstrašnijim uslovima i u njoj je pružana pomoć civilima i borcima svih nacionalnosti. Dr Bosanac je bila uhapšena, pritvorena i ispitivana, a njen je suprug bio brutalno premlaćivan. Uprkos Miloševićevim nemilosrdnim verbalnim napadima, Dr Bosanac se držala hrabro.

Malo je verovatno da je Miloševićovo unakrsno ispitivanje navelo sudije da promene mišljenja. On je, međutim, svojim pitanjima naveo svedokinju da iznese više detalja o ulozi JNA u masakru na Ovčari. Kada je Major Šljivančanin ušao u bolnicu u Vukovaru 20. novembra 1991, doveo je sa sobom lekare iz beogradske Vojno-medicinske Akademije i izjavio je da su oni sada odgovorni za bolnicu. Pod njihovom kontrolom je, dakle, 250 ljudi odveženo kamionima JNA do Ovčare, gde su streljani, zaključila je Dr Bosanac u odgovoru na Miloševićovo pitanje.

Optuženi je uporno insistirao da su se branioци Vukovara sakrili u bolnicu pre evakuacije i da su se tamo presvukli u civilnu odeću. Na kraju je Sudija Mej uskočio: 'Mene zanima zašto Vam se čini bitnim da li su u bolnici bili borci presvučeni u pacijente? Dali hoćete da nam kažete da bi u tom slučaju bilo opravdano to što su onda bili odvedeni do Ovčare i smaknuti?' Ovo je pitanje relevantno kao mera kredibiliteta svedokinje koja je tvrdila da to nije tačno, ali Milošević nije ništa postigao insistirajući na njemu. Kao što je već više puta upozoren, Milošević će imati priliku da pozove svoje svedoke kada na njega dođe red.

Pravnici često nazivaju unakrsno ispitivanje umetnošću. Efikasna strategija za svako unakrsno ispitivanje, i za svakog svedoka, zahteva mnogo znanja, iskustva i pripreme. Neupućen u pravnu problematiku, Milošević je razvio stil ispitivanja koji bi bio efikasan samo uz primenu reflektora i sprava za mučenje. To neće impresionirati profesionalne sudije. U slučaju Dr Bosanac, teško da je Miloševićevim argumentima poverovao iko osim njegovih najtvrdih pristalica.

Location: Balkans
Macedonia
Serbia
Kosovo

Focus: Coalition for International Justice (CIJ) Trial Reports Archive (Bos-Hrv-Srp)

Source URL: <https://iwpr.net/sr/global-voices/milosevicevo-unakrsno-ispitivanje-nije-ravno>